

Vzpomínky na život a práci ornitologa Bedřicha Karla Kinského (1911 – 1999)

Memoirs of the life and work of ornithologist Frederic Charles Kinsky (1911 – 1999)

Jaroslav Klápště

Masarykova 591, 468 22 Železný Brod

Úvod

Ornitolog Bedřich Karel Kinský, původem z aristokratické rodiny z východních Čech, strávil přes 50 let v cizině, z toho přes 30 let svého intelektuálně nejproduktivnějšího věku prožil na Novém Zélandě. Odešel vlastně z nutnosti po komunistickém puči r. 1948. Nepříjemná období jeho života vystřídal období, kdy mu štěstí opravdu přálo. Mohl tak dokonale rozvíjet svůj ornitologický talent. Ornitologie byla pro něho vším, na tento obor byl zaměřený celou svou bytostí.

Měl to štěstí, že mohl pracovat jako profesionální ornitolog v muzeu, které se stalo jeho druhým domovem. Studoval také ptáky v terénu, pozoroval, fotografoval a kroužkoval ptáky. Byl vedoucím kroužkovací stanice, kterou dovedl ve všech směrech k veliké dokonalosti. Organizoval ornitologické projekty a podnikal studijní cesty za ptactvem do míst blízkých i vzdálených. Zajímal se o ptáky celého světa, ve výzkumu ptáků se ale specializoval na ostrovy jihozápadního Tichomoří včetně novozélandských ostrovů a také Antarktidu. Stal se přední světovou autoritou na mořské ptáky. Ve společnosti byl neobyčejně oblíbený, protože měl mírnou, naprosto nekonfliktní povahu a dovedl dobře vycházet se všemi lidmi, se kterými přišel do styku. Na Novém Zélandě byl známý jako Frederic Charles Kinsky, oslovován byl Mr. Kinsky, jen kolegové a nejlepší přátelé mu říkali Fred. Od r. 1955 už neužíval svůj zděděný aristokratický titul v žádné formě (Hrabě, Graf, Count). V cizině se vždycky hlásil ke svému českému původu. Byl zakladatelem a prvním předsedou československé krajské organizace na Novém Zélandě.

Dříve než emigroval, byl velice aktivní ornitolog v Československu. Věnoval se oologii, kroužkování ptáků, fotografování a rozborům obsahu žaludků ptáků pro studium potravy. Při našem vzpomínání na tohoto pozoruhodného člověka a vynikajícího světoznámého ornitologa probereme ve stručnosti jeho život a práci. Připojeny jsou také mé osobní vzpomínky. Měl jsem příležitost na Novém Zélandě pobývat v jeho společnosti v terénu, na jeho muzejním pracovišti i v soukromí jeho rodinného domu.

O návštěvě u B. K. Kinského na Novém Zélandě jsem mluvil i v pořadu TV Nova „P.F.“ s Pavlínou Filipovskou, který se vysílal 17.3.2000.

Původ a rodina

Rod Kinských byl velmi úzce spjat s dějinami české země. Už v r. 1611 byli členové rodu přijati do panského stavu a v r. 1687 jim byl udělen dědičný titul hrabě. Kostelecká větev rodu vznikla r. 1796, kdy kníže Josef Kinský z Vchynic a Tetova koupil panství v Kostelci nad Orlicí. V tzv. Novém zámku, postaveném tam v letech 1829 – 1833, se 3. března 1911 narodil Bedřich Karel Kinský, plným jménem *Friedrich – Carl Graf Kinsky von Wchinitz und Tettau*. Jeho otec byl František hrabě Kinský a matka Pavlína hraběnka Belegarde. Rodiče měli celkem pět dětí – 1 dceru a 4 syny.

Jako děti byli podrobeni určité rozumné kázni, která je měla ochránit před zhoubnými účinky pohodlí. Během dospívání jim bylo zdůrazňováno, že kázeň jim dodá neobyčejnou vnitřní sílu.

Bedřich Karel byl nejstarším synem, následoval Alfons, Josef a František. Dcera Žofie (Sofia) nar. 1909 byla z dětí nejstarší. Později sehrála jako hraběnka Galenová v životě B. K. Kinského důležitou roli. V r. 1931 se vdala za hraběte Bernharda Galena a žili pak ve Vestfálsku.

B. K. Kinský studoval na vysoké škole technické v Brně, kde dosáhl r. 1934 diplomu kandidáta inženýrství zemědělských věd. V armádních záznamech byl veden jako nadporučík dělostřelectva v záloze.

Švýcarská hraběnka Camilla Sidonia Alix Grafín de Pourtales (1914 – 1988) se stala manželkou B. K. Kinského sňatkem 14.7.1937 v Merano v severní Itálii. Měli spolu dvě dcery. Obě se narodily v Kostelci nad Orlicí – Alexandra (Alix) v roce 1938 a Pavlína (Paula) v roce 1939. Další stručné informace o kosteleckém rodu Kinských najdeme v publikacích, které napsali FIDLER a JUZA (1994), VOTÝPKA (1995) a JUZA (2002). V poslední z publikací je fotografie (s. 16) hokejového mužstva HC z válečných let. Bedřich hrabě Kinský je tam jako brankář. Fotografie B. K. Kinského jsou i v jiných publikacích (např. JIRSÍK 1941, naproti s. 16, HEJL MRAČOVSKÝ 1972, s. 119).

Ornitologická činnost v Československu

Studiu ptactva se věnoval B. K. Kinský nejvíc v okolí Kostelce nad Orlicí, ale zvláště si oblíbil okolí Pardubic, hlavně rybníky. Jeho nejoblíbenější lokalitou byl Bohdanečský rybník. Jezdil z Kostelce i několikrát v týdnu do Pardubic vlakem. Když vyjel na několik dní, býval ubytován v hotelu Štíka. Své jízdní kolo si bral do vlaku s sebou, a pak buď sám, ale nejčastěji s dr. F. Obhlídalem (1911 – 2000) jezdili na kolech za ptactvem. Jednou našli kukaččí vejce ve 4 hnízdech rákosníků obecných (OBHLÍDAL 1946). B. K. Kinský byl vášnivý oolog a dělal všechno, aby zvětšoval svou oologickou sbírku. Jiní ornitologové, zvláště dr. Obhlídala, mu v tom vydatně pomáhali. Přitom spolu s dr. Obhlídalem na rybnících prožili mnoho krásných nezapomenutelných chvil (OBHLÍDAL 1991). Už na začátku své sběratelské činnosti počítal hrabě Kinský s tím, že svoji sbírku ptačích vajec později věnuje Národnímu muzeu. V dopise ze 14.2.1944 dr. Obhlídalovi se také o tom zmiňuje: „*Návštěva Dr. Štěpánka a Dr. Černého u nás proběhla velmi pěkně a byla myslím též velmi zdařilá. Oba páni ukazovali veliký zájem, a přislíbili též všestrannou pomoc. Dr. Štěpánek mi přivezl s sebou násadu tenkozobce opáčného, husy velké, a 1 vejce čápa černého, kteréžto*

násady si zařadím do sbírky. Přislíbil jsem mu též formou prohlášení přenechání oologické sbírky pro museum.“

Jednou, když byl B. K. Kinský služebně v Praze, setkal se s dr. Walterem Černým. V dopise z 23.6.1944 o tom dr. Obhlídalovi píše: „*Walter mi předal ve škatulce zabalenou násadu (jak on tvrdil) pěníce vlašské, vybrané Wahlem v Troji. Na nádraží před odjezdem mluvil jsem asi půl hodiny s Ing. Kadlecem. Při tom chtěl jsem se na vejce podívat. Jedno jsem vypakoval, a můžete si představit mé sklamaní, když to byla červená fáze tuhýka obecného. Doma jsem pak škatulku odložil, a preparoval nutnější věci. Předevčírem pak jsem se pustil do té násady a při vypakování jsem zjistil, že v násadě tuhýka je vejce kukačky, které bylo tak typické, že by je malé dítě poznalo. Radost z násady pak ovšem byla dvojnásobná. Co si při tom WW mysleli, nevím. Chtěli-li mně vyskoušet, nebo překvapit, nebo jestli to opravdu považovali za násadu pěníce vlašské, musím teprve zjistit... Na každý pád je to letos 11. kukačka, která přibyla do sbírky a mám z toho neobyčejnou radost.“* V dopise z 19.9.1944 píše: „*Dostal jsem zatím zásilku (4 velké bedny) vajec od Klůze. Celý sběr obsahuje něco přes 1 500 vajec. Můžete si tedy představit, že jsem prací teď přetížen. Velká většina vajec je od racka bouřního a chechtavého, ale je tam několik velmi krásných věcí, které Vám s radostí předvedu, až přijedete k nám.“* Zásilka vajec od Zdeňka Klůze byla z ostrova Lotseninsel (Ostrov Lodivodů) v Baltickém moři z oblasti Schleimünde, kde Z. Klůz působil jako strážce ptačí rezervace. Tam sbíral vejce, studoval, fotografoval a kroužkoval ptáky. O sbírání vajec na ostrově pro B. K. Kinského se zmiňoval Klůz i v dopisech z 19.5.1944 a 11.7.1944 ing. O. Kadlecovi (ČERNÝ 2002).

V r. 1947 zjistil Zdeněk Kux hnízdění vzácného chrástala malého v bažině u Šakvic na jižní Moravě. Hnízdo, které nalezl 30. května 1947, obsahovalo 7 vajec. Už následující den B. K. Kinský hnízdo vyfotografoval a vajíčka vzal do své sbírky (KUX 1947/48).

Ještě než emigroval, věnoval B. K. Kinský svou velkou sbírku ptačích vajec Národnímu muzeu. Sbírkou obsahuje 1 311 kompletních násad o 6 351 kusech od 153 druhů ptáků (HEJL MRAČOVSKÝ 1972). Údaje z této sbírky byly nověji užity v příspěvku BEKLOVÁ et al. (1995 – 2001).

B. K. Kinského velice zajímalo, čím se ptačí živí. V Kosteleckém zámku měl na preparaci a analýzy obsahu ptačích žaludků a volat, stejně jako na preparaci vajec, zařízenou laboratoř, které říkal „Faustovna“. O potravě holubů hřivnáčů a potravě sovy pálené publikoval zajímavé příspěvky. Většina výzkumů však zůstala nepublikována. V dopise dr. F. Obhlídalovi ze dne 4.3.1943 píše: „*Prosil mně pan Dr. Černý, abych se věnoval letos hlavně potravě kavek. Proto bych Vás prosil, kdybyste mi mohl v různých ročních dobách, půjde-li to vůbec, sehnat žaludky kavek, ovšem vedle žaludků jiných. Má totiž vyjít nařízení o celoročním hubení kavek pro jejich velikou škodlivost v zemědělství. Troufal bych si toto tvrzení vyvrátiti, ale musel bych k tomu mít usvědčující materiál.“* V dopise ze dne 18. 3. 1943 píše: „*Letos totiž je vůbec u nás myší rok, a dravci nalézají tolik malých hlodavců, tak že na nějakou užítkovou zvěř jistě jen málokdy zaútočí. Představte si, i u jestřába a sokola stěhovavého jsem letos našel hraboše.“* Dne 9.6.1943 se zmiňuje o zajímavém zahníždění holuba doupná-

ka v soliterním stromě. „V parku chlumeckého zámku jsem zjistil doupňáka hnízdičího v dutině v bříze (asi po nějaké žluně) stojící o samotě na dosti prostorné louce. Je to pro doupňáka velmi nezvyklé.“

Během války spojenecká letadla bombardovala několikrát Pardubice. Kinský měl vždy obavy o dr. Obhlídala a jeho rodinu. Zvláště silný nálet byl 28.12.1944. Kinský píše: „Včera jste museli prožít zase jednou strašný den. Celý čas jsem na Vás myslel. U nás se třásla okna a výbuchy byly slyšet, jako ještě nikdy. Prosim Vás opět o brzkou zprávu jak to tam vypadá, a jestli se Vám, nebo některému známému nic nestalo.“

B. K. Kinský po dlouhou dobu čelil totálnímu nasazení. Až od ledna 1945 byl totálně nasazen jako pomocný dělník v řetězárně Bánské a hutní společnosti ve Vamberku. Ornitologii se v té době téměř nevěnoval.

Po válce zval B. K. Kinský často dr. Obhlídala k sobě na zámek a na podzim i na lov zvěře. Také Kinský velice rád chodil k Obhlídalom do Pardubic na návštěvu – píše o tom: „Musím se přiznat, že se do Pardubic vždycky těším, ne jen kvůli ornitologii, ale také kvůli tomu, že se těším na milé posezení ve Vašem rodinném kruhu, kde je to vždycky tak útulné, a kde se tak rád zdržuji. Také tentokráte to opět bylo velice příjemné, alespoň pro mně, že jsme si tak krásně spolu pohovořili, a že si tak rozumíme. Vždyť je to vidět už z toho, že skoro vždy musím od Vás utíkat trapem na nádraží, abych nezmeškal vlak.“

V květnu 1941 podnikl B. K. Kinský společně s dr. V. J. Staňkem několik zájezdů na rybníky v okolí Pardubic. Podařilo se jim najít i hnízdo jen zřídka u nás hnízdičí ostralky štíhlé na Újezdském rybníku. Staňk byl vynikající fotograf, ale nebyl příliš nakloněn myšlence kroužkování ptáků, zatím co Kinský byl kroužkovatel *par excellence*.

V r. 1945 dokončil B. K. Kinský společně s Františkem Hrobařem (1893 – 1985) studii o dvacetiletém pozorování ptactva na Kostelecku, Rychnovsku a Žamberecku. Práce zůstala čtvrt století v rukopisu a byla publikována až v r. 1970. Je první soubornou zprávou o výskytu ptactva na těchto územích. Údaje doplnil a příspěvek k tisku připravil dr. Karel Lohniský. F. Hrobař se také zasloužil o záchranu zámeckého parku v Kostelci nad Orlicí. Kromě učitelského povolání byl významným amatérským botanikem, výborným znalcem ptactva a známým ochráncem přírody.

B. K. Kinský fotografoval zprvu především hnízda ptáků s vejci nebo s mládřaty. Od r. 1942 fotografoval z krytu také dospělé ptáky u hnízd. Deset jeho fotografií bylo publikováno též v posmrtně vydané knize Josefa Musílků (1885 – 1941) Ptactvo Pardubicka (Pardubice 1946). Dospělí ptáci u hnízd tam byli zastoupeni krahujcem obecným, pěnicí černohlavou a sedmihláskem hajním.

Dr. Obhlídala a jeho žena věděli o plánovaném tajném odchodu Kinského do ciziny po událostech v r. 1948. Přišel se před odchodem ještě s nimi do Pardubic rozloučit. Už 10.3.1948 v dopise dr. Obhlídalovi Kinský psal: „U nás máme zatím národní správu v cihelně, a čekám jí každý den také na velkostatku. Je to všechno čím dál krásnější. Těším se na shledanou a na popovídání. Váš Bedřich K. Kinský“ (podpis).

Svou vášní pro ptáky ovlivnil B. K. Kinský mnoho lidí. Úspěšní kroužkovatelé bratři Ladislav a František Štanclovi vzpomínají, jaký měl vliv na

formování jejich zájmů (ŠTANCL 1981, 1994). Herec Petr Haničinec přiznává, jak se naučil mít rád přírodu a ptáky na Bohdanečském rybníku. Vzpomíná: „Byl jsem skaut a s p. dr. Kinským a p. dr. Obhlídalem jsem kroužkoval množství všelijakých ptáčků, protože jsem byl vášnivý ornitolog“ (BOHDALOVÁ et al. 1990).

Kroužkovací činnost B. K. Kinského u nás

Pro kroužkovací stanici PRAHA kroužkoval B. K. Kinský 9 let v období 1939 – 1948 (mimo r. 1945). V těchto letech okroužkoval celkem 10 082 ptáků, průměrně za rok 1 120 ptáků. Podrobnosti jsou v tabulce 1. Získal 176 zpětných hlášení (ZH), z toho 80 zahraničních a 96 tuzemských. Nejvzdálenější ZH je vlaštovka kroužkovaná jako pullus 2.7.1941 v obci Čičová, okr. Rychnov, která byla zastížena 10.3.1943 v tehdejší Belgickém Kongu 5 650 km od místa kroužkování.

Tab. 1: Přehled okroužkovaných ptáků KS PRAHA a podíl B. K. Kinského na kroužkování.

Tab. 1: Overview of birds ringed by RC PRAHA (PRAGUE) and share of F. C. KINSKY on ringing.

	Rok/ Year	Celkový počet okroužkovaných ptáků/Total number of ringed birds	Počet kroužkovatelů/ Number of ringers	Počet ptáků kroužkovaných B. K. Kinským (%) / Number of birds ringed by F. C. Kinský (%)	Počet druhů označených B. K. Kinským / Number of species ringed by F. C. Kinský
1	1939	11 964	86	1 399 (11,69)	41
2	1940	17 368	90	3 776 (21,74)	74
3	1941	23 745	114	2 627 (11,06)	61
4	1942	24 879	124	864 (3,47)	40
5	1943	27 314	139	938 (3,43)	43
6	1944	26 105	168	36 (0,13)	19
7	1945	17 026	118	-	-
8	1946	22 899	168	64 (0,28)	16
6	1947	26 932	182	3 (0,01)	3
10	1948	32 625	234	375 (1,14)	28
Celkem/ Total		230 857		10 082 (4,37)	

Poznámka: v roce 1945 B. K. Kinský ptáky nekroužkoval.

Prameny

(Pořadové číslo souhlasí s pořadovým číslem v Tab. 1.)

- 1 KADLEC O., 1940: V. kroužkovací zpráva České společnosti ornithologické za rok 1939. *Sylvia*, 5: 49-76.
- 2 KADLEC O. & KLŮZ Z., 1941: VI. kroužkovací zpráva České společnosti ornithologické za rok 1940. *Sylvia*, 6: 33-63.
- 3 KADLEC O., 1947/48: VII. kroužkovací zpráva Československé ornithologické společnosti za rok 1941. *Sylvia*, 9-10: 1-32.
- 4 KADLEC O., 1951: VIII. kroužkovací zpráva Československé ornithologické společnosti za rok 1942. *Sylvia*, 13: 33-70.
- 5-8 KADLEC O. & BAŠOVÁ D., 1957: IX. kroužkovací zpráva Čs. ornithologické společnosti za rok 1943 – 1946. *Krajské museum v Jihlavě*, 1-72.
- 9 KADLEC O., 1958: X. kroužkovací zpráva Československé ornithologické společnosti za rok 1947. *Sylvia*, 15: 171-204.
- 10 KADLEC O., 1959: XI. kroužkovací zpráva Československé ornithologické společnosti za rok 1948. *Sylvia*, 16: 203-244.

Odchod z Československa

Po komunistickém převratu v únoru 1948 nemohli očekávat příslušníci šlechty nic dobrého. Začali je omezovat a zabavili jim všechny majetek. Proto se B. K. Kinský a jeho žena rozhodli opustit s dětmi republiku a usadit se někde ve svobodném světě. Aby bylo možno zachovat švýcarskou státní příslušnost paní Kinské, rozhodli se oba manželé, že se na oko rozvedou a na nějaký čas rozejdou. To také provedli. Potom se paní Kinská dověděla, že sice může odejít, ale bez dětí. Brzy potom s dcerami za pomoci průvodců tajně překročila hranice do Německa. Stejně, ale jinou cestou, je v srpnu 1948 následoval tehdy 37letý B. K. Kinský. Společně s ním přes hranici utíkal Bohuslav Sedlák – účetní z jeho velkostatku. Oba se pak v Německu sešli s Kinského nejlepším přítelem hrabětem Arnoštem Wratislavem z Mitrovic, kterému se také podařilo tajně přejít hranici. Všichni tři se pak dostali do uprchlického tábora v Regensburgu. Konečně byli v bezpečí, ale žili v nejistotě, co bude v budoucnu. Odtud byli přeřazeni do většího tábora Mezinárodní uprchlické organizace (IRO) v Ludwigsburgu. Paní Kinská a dcery byly v jiném táboře. Sestra Kinského Žofie a její manžel hrabě Galen tam vyzvedli Kinského a jeho oba společníky a odvezli si je na svoje sídlo Haus Assen poblíž Lippborgu ve Vestfálsku. Mezitím si všichni tři zažádali u IRO o možnost vystěhování do zámoří.

V té době tam B. K. Kinský začal opět sbírat ptačí vejce. Od dubna do června 1949 nasbíral celkem 108 úplných snůšek, které později věnoval muzeu ve Wellingtonu. Hnízda uměl hledat mimořádně dobře, ale na ta vysoko umístěná mu lezli jeho společníci – sám měl z výšek obavy.

Galenovi se dobře znali s Vysokým komisařem pro Nový Zéland v Londýně Williamem Jordanem, který je navštívil, když byl služebně v Německu. Na jeho radu B. K. Kinský a oba společníci zažádali o povolení k vystěhování na Nový Zéland za finanční pomoci IRO. S Jordanovou podporou byly jejich žádosti rychle vyřízeny. Cestovali pak přes Švýcarsko do Janova v Itálii, odkud na lodi *Cyrenia* odpluli do Melbourne v Austrálii. Zde pobýli jen krátce. Ze Sydney pak letěli 23. září 1949 do Aucklandu na Novém

Zélandě. Těšili se z toho, že se dostali do nejdálší země od komunistického vlivu. Komunisty považovali za agenty cizí moci.

Také dva bratři B. K. Kinského včas utekli do ciziny. Doma zůstal jen Josef (nar. 1913), protože se chtěl starat o nemocné a staré rodiče. Byl persekčován a musel pracovat v Jáchymovských uranových dolech. Nyní devadesátiletý je současným majitelem kosteleckého zámku, který byl po zestátnění využíván Výzkumným ústavem pro chov prasat. Od r. 1978 byl pak ve správě Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Pardubicích.

Začátky na Novém Zélandě

Po příjezdu na Nový Zéland B. K. Kinský a jeho oba společníci pracovali 7 týdnů jako lesní dělníci v Pahiatua a Dumgree. V těchto místech se B. K. Kinský naučil znát tamní ptáky, ale jeho nadřizený mu řekl, že jako dělník není příliš dobrý. Kolikrát asi musel spolknout hořkou slinu. Říká se přece, že „cizina vás jednou rukou objímá a druhou rukou odstrkuje“. V únoru 1950 všichni tři odcestovali do přístavního města New Plymouth, kde všichni získali zaměstnání na jatkách – z prasečích hlav vybírali mozky. Po měsíci B. K. Kinský sám odjel do hlavního města Wellingtonu, kde se mu podařilo dostat místo úředníka. Přihlásil se do Ornitologické společnosti Nového Zélandu a seznámil se s Dr. R. A. Falla – známým ornitologem a ředitelem Dominion museum (muzeum se před tím jmenovalo Colonial, potom National a nyní se nazývá Museum of New Zealand Te Papa Tongarewa).

Brzy po příchodu do Wellingtonu koupil B. K. Kinský rodinný dům a připravil ho pro příjezd své ženy a dcer Alexandry a Pavlíný. Žena a dívky, které předtím chodily do školy ve Švýcarsku a v USA, připluly na Nový Zéland z Ameriky v říjnu 1951. B. K. Kinský se podruhé oficiálně oženil se svou vlastní ženou v únoru 1952 po rozvodu „na oko“ v r. 1948.

V padesátých letech minulého století nebylo myslitelné, aby si B. K. Kinský mohl dopisovat přímo se svými rodiči. Své dopisy jim musel posílat přes sestru Žofii z Německa.

Čas rychle utíkal. V polovině r. 1955 začal pracovat v Dominion Museum jako úředník, později měl funkci vedoucího kroužkovací stanice a od února 1963 tam pracoval jako ornitolog – kurátor.

Publikační činnost

B. K. Kinský s nikým nesoutěžil v počtu publikovaných příspěvků. Psal o výsledcích svých výzkumů a jinak jen když věřil, že sděluje něco zajímavého. Publikoval hlavně studie z taxonomie, morfologie, anatomie, o chování ptáků, jejich potravě, podrobnosti z biologie, přepeřování, identifikace, muzejního sběratelství a výsledků kroužkování. Většinu příspěvků publikoval během svého pobytu na Novém Zélandu (dále jen NZ) v muzejním sborníku a v časopisu *Notornis*.

Vůbec nejznámější Kinského práce jsou 74 stránková studie o tučňáku nejmenším (1960) a 70 stránková o racku jižním (1963). Významný byl komentovaný seznam ptáků NZ (1970). Kinský tam zaznamenal 248 druhů a poddruhů ptáků, z toho 34 druhů bylo introdukováno člověkem z Evropy, Asie, Austrálie a severní Ameriky. Mezi odborníky je nejvíc ceněna

24 stránková anatomická studie o objevu, že kiviové (rod *Apteryx*) mají dva funkční vaječníky. Studii publikoval (1971) v prestižním a nejstarším ornitologickém časopisu *Journal für Ornitologie*, který vychází od r.1852. Tato reference byla užita i v jedné ze tří nejproslulejších učebnic ornitologie (WELTY 1975) a je často zmiňována jinde ve světové literatuře, (např. MARCHANT & HIGGINS 1990, del HOYO et al. 1992).

V nejprestižnějším časopisu *Ibis*, který vychází pravidelně od r. 1858 v Londýně, publikoval B. K. Kinský společně s P. C. Harperem příspěvek (1968) o smršťování zobáků u kožek buňňáků rodu *Pachyptyla* v muzejních sbírkách. Výborným partnerem byl pro Kinského Petr Harper (nar. 1941), hlavně pro svůj kreslířský talent. Je výborným ilustrátorem, ale získal také veliké zkušenosti s mořskými ptáky na osmi dlouhých cestách (přes 48 tisíc km plavby) na palubě lodi *Eltanin* v jižních mořích a kolem Antarktidy. Spolu napsali dvě příručky na určování albatrosů a buňňáků v jižních mořích (1974 a 1978). Už po vydání první příručky byl patrný zvýšený zájem o mořské druhy i v Austrálii (KLAPŠTĚ 1996 a). Začaly vznikat hodnotné studie pozorování tahu na moři z lodí i z pevniny (např. MARCHANT 1977). Také byly propracovány větší detaily pro rozeznávání mořských ptáků v přírodě u obtížně určitelných druhů (např. KLAPŠTĚ 1981a, 1981b).

V r. 1975 popsal Kinský novou rasu (*cluniei*) u fidžijské pěníce dlouhonohé (*Trichocichla rufa*). Způsobilo to velikou senzaci, protože tato velká pěníce (téměř velikosti rákosníka velkého) nebyla ve 20. století nikde zaznamenána a byla považována za vymřelou (MAYR 1945). Navíc byla r. 1974 nově objevena na ostrově Vanua Levu, kde před tím nikdy nalezena nebyla. Nejlépe je zobrazena v CLUNIE (1984).

Tab. 2: Zaměstnání a odborná činnost B. K. Kinského na Novém Zélandě v letech 1950 – 1980.

Tab. 2: New Zealand Government posts held by F. C. Kinsky (1950 – 1980).

Činnost/Occupation	Instituce/Institution	Období/Period
Sekretář/Secretary	New Zealand Standards Institute	1950 - 1954
Fotograf/Photographer	Wildlife Branch, Department of Internal Affairs	1954 - 1955
Úředník/Officer	Dominion Museum	červenec 1955 - leden 1963
Vedoucí kroužk. stanice/ Head of The Ringing Centre	Dominion Museum	duben 1956 – únor 1964
Ornitolog-kurátor/ Curator of Birds	Dominion Museum (National Museum od 1972)	únor 1963 – březen 1976
Neplacený vědecký pracovník/Researcher	National Museum of New Zealand	srpen 1976 - srpen 1980

Bibliografie B. K. Kinského

List of publications by F. C. Kinsky

- KINSKÝ B. K. & STANĚK V. J., 1941: V době hnízdění ptactva na pardubických rybnících. *Sylvia*, 6(2): 27-30.
- KINSKÝ B. K., 1941: Letní potrava našich hřivnáčů obecných (*Columba palustris* L.). *Sylvia*, 6 (4): 68-73.
- KINSKÝ B. K., 1941: Pozorování kormorána velkého na rybníku Pazderáku u Černíkovíc. *Sylvia*, 6 (4): 76.
- KINSKÝ B. K., 1942: O potravě sovy pálené (*Tyto alba guttata* Brehm) v okolí Kostelce nad Orlicí. *Sylvia*, 7 (3-4): 52-55.
- KINSKÝ B. K., 1947: Sova bělavá (*Strix uralensis*) na Novobydžovsku. *Sylvia*, 9-10: 52.
- KINSKY F. C., 1957a: North Island Robin „anting“. *Notornis*, 7(4): 112.
- KINSKY F. C., 1957b: Long – tailed Cuckoo and House Sparrow. *Notornis*, 7(4): 112-113.
- KINSKY F. C., 1957c: 7th Annual Report of the Ornithological Society of New Zealand Ringing Committee for the year ending 31 March 1957. *Notornis*, 7(5): 123-135.
- KINSKY F. C., 1958: 8th Annual Report of the Ornithological Society of New Zealand Ringing Committee for the year ending 31st March, 1958. *Notornis*, 8 (supplement to part 1): 1-30.
- KINSKY F. C., 1959a: The Northern Blue Penguin (*Eudyptula minor novae-hollandiae*) in Wellington Harbour. *Proceedings of New Zealand Ecological Society*, 6: 12-15.
- KINSKY F. C., 1959b: Notes on the birds of the Poor Knights Islands. *Notornis*, 8(5): 132-141.
- KINSKY F. C., 1960a: The yearly cycle of the Northern Blue Penguin (*Eudyptula minor novaehollandiae*) in the Wellington Harbour area. *Records of the Dominion Museum*, 3: 145-218.
- KINSKY F. C., 1960b: 9th Annual Report of the Banding Committee Ornithological Society of New Zealand, Inc. for the year ending 31st March 1959: 1-38. *Dominion Museum, Wellington*.
- KINSKY F. C., 1960c: 10th Annual Report of the Banding Committee Ornithological Society of New Zealand, Inc. for the year ending 31 March 1960: 1-42. *Dominion Museum, Wellington*.
- KINSKY F. C., 1961: 11th Annual Report of the Banding Committee Ornithological Society of New Zealand, Inc. for the year ending 31st March 1961: 1-37. *Dominion Museum, Wellington*.
- KINSKY F. C., 1962a: Late breeding of Black – backed Gulls. *Notornis*, 9(8): 296.
- KINSKY F. C., 1962b: 12th Annual Report of the Banding Committee Ornithological Society of New Zealand (Inc.) for the year ending 31st March 1962: 1-36. *Dominion Museum, Wellington*.
- KINSKY F. C., 1963a: The Southern Black – backed Gull (*Larus dominicanus*) Lichtenstein: measurements, plumage colour, and moult cycle. *Records of the Dominion Museum*, 4: 149-219.
- KINSKY F. C., 1963b: 13th Annual Report of the New Zealand bird banding scheme for the year ending 31st March 1963: 1-32. *Dominion Museum, Wellington*.

- KINSKY F. C. & ROBERTSON C. J. R., 1964: Bird – banding in New Zealand. *Ring*, 4: 58-61.
- EDGAR A. T., KINSKY F. C. & WILLIAMS G. R., 1965a: The Kermadec expedition 17-25 November, 1964. *Notornis*, 12(1): 3-43.
- KINSKY F. C., 1965b: Plumage of Black Fantail. *Notornis*, 12(3): 187.
- GURR L. & KINSKY F. C., 1965c: The distribution of breeding colonies and status of the Red – billed Gull in New Zealand and its outlying islands. *Notornis*, 12(4): 223-240.
- HATHERTON T., DAWSON E. W. & KINSKY F. C., 1965d: Balleny Islands Reconnaissance Expedition, 1964. *New Zealand journal of geology and geophysics*, 8: 164-179.
- KINSKY F. C., 1967a: Outline of report to Council on attendance at XIV International Ornithological Congress and preessional Scottish bird study cruise, July 1966. *Notornis*, 14(1): 38-40.
- REID B. E., KINSKY F. C., CRANFIELD H. J. & WOOD R. C., 1967b: Notes on recoveries and breeding behaviour of Adelie Penguins of known age at Cape Hallett. *Notornis*, 14(3): 140-143.
- KINSKY F. C., 1968a: An unusual seabird mortality in the southern North Island (New Zealand) April 1968. *Notornis*, 15(3): 143-155.
- KINSKY F. C. & HARPER P. C., 1968b: Shrinkage of bill width in skins of some *Pachyptila* species. *Ibis*, 110: 100-102.
- KINSKY F. C. (Convener), 1970a: Annotated checklist of the birds of New Zealand including the birds of the Ross Dependency. *Reed, Wellington for Ornithological Society of New Zealand*.
- KINSKY B. K. & HROBÁŘ F., 1970b: Ptactvo na Kostelecku, Rychnovsku a Žamberecku. *Acta Musei Reginaehradecensis Scientiae Naturales*, 11: 113-129.
- KINSKY F. C., 1970c: The „Porirua yellowlegs“ again. *Notornis*, 17(1): 74.
- KINSKY F. C., 1970d: Song Thrushes foraging on mudflats. *Notornis*, 17(1): 77.
- KINSKY F. C., 1970e: „Spotted Shags“ in Westland. *Notornis*, 17(2): 102-104.
- FALLA R. A., FLEMING C. A. & KINSKY F. C., 1970f: Letter (on identification of penguin on Snares Island). *Notornis*, 17(2): 134.
- FALLA R. A., FLEMING C. A. & KINSKY F. C., 1971a: Letter (further discussion on identification of a penguin on Snares Island). *Notornis*, 18(1): 64-65.
- KINSKY F. C., 1971b: Recent occurrences of rare petrels in New Zealand. *Notornis*, 18(3): 215-216.
- KINSKY F. C., 1971c: The consistent presence of paired ovaries in the kiwi (*Apteryx*) with some discussion of this condition in other birds. *J.Ornithol.*, 112: 334-357.
- KINSKY F. C., 1972a: Paired ovaries consistently present in kiwis (Aves, Apterygiformes). *Search*, 3: 140.
- KINSKY F. C. & JONES E. B., 1972b: Northern Shovelers (*Anas clypeata*) in New Zealand. *Notornis*, 19(2): 105-110.
- ROBERTSON C. J. R., ABEL R. S. & KINSKY F. C., 1972c: First New Zealand record of Magellanic Penguin (*Spheniscus magellanicus*). *Notornis*, 19(2): 111-113.

- ROBERTSON C. J. R. & KINSKY F. C., 1972d: The dispersal movements of the Royal Albatross (*Diomedea epomophora*). *Notornis*, 19(4): 289-301.
- KINSKY F. C., 1972e: Letter (on Northern Shovelers in New Zealand). *Notornis*, 19(4): 371.
- MARSHALL J., KINSKY F. C. & ROBERTSON C. J. R., 1972f: The Fiat Book of Common Birds in New Zealand, Vol.1: Town, pasture & freshwater birds. *Reed, Wellington*.
- KINSKY F. C., 1973a: The subspecific status of the New Zealand population of the Little Owl, *Athene noctua* (Scopoli, 1769). *Notornis*, 20(1): 9-13.
- KINSKY F. C. & FOWLER J. A., 1973b: A Manx Shearwater (*Puffinus p. puffinus*) in New Zealand. *Notornis*, 20(1): 14-20.
- HELLYER N. R., KINSKY F. C. & IMBER M. J., 1973c: A Soft – plumaged Petrel from the Bay of Plenty. *Notornis*, 20(1): 71-72.
- MARSHALL J., KINSKY F. C. & ROBERTSON C. J. R., 1973d: The Fiat Book of Common Birds in New Zealand, Vol.2: Mountain, bush and shore birds. *Reed, Wellington*.
- HARPER P. C. & KINSKY F. C., 1974: New Zealand Albatrosses and Petrels: an identification guide. *Tuatara*, 21: 1-80.
- KINSKY F. C., 1975a: A new subspecies of the Long – legged Warbler, *Trichocichla rufa* Reichenow, from Vanua Levu, Fiji. *Bull. Brit. Ornithol. Club*, 95: 98-101.
- MARSHALL J., KINSKY F. C. & ROBERTSON C. J. R., 1975b: The Fiat Book of Uncommon birds in New Zealand, Vol.3. *Reed, Wellington*.
- KINSKY F. C. & FALLA R. A., 1976: A subspecific revision of the Australasian Blue Penguin (*Eudyptula minor*) in the New Zealand area. *National Museum of New Zealand records*, 1: 105-126.
- HARPER P. C. & KINSKY F. C., 1978a: Southern Albatrosses and Petrels: an identification guide. *Price Milburn, Wellington for Victoria University Press*.
- CLUNIE F., KINSKY F. C. & JENKINS J. A. F., 1978b: New bird records from the Fiji Archipelago. *Notornis*, 25(2): 118-127.
- SCHODDE R., GLOVER B., KINSKY F. C., MARCHANT S., MCGILL A. R. & PARKER S. A., 1978c: Recommended English names for Australian birds. *Emu*, 77 (Supplement): 245-313.
- KINSKY F. C., 1980: Amendments and additions to the 1970 Annotated checklist of the birds of New Zealand. *Notornis*, 27 (Supplement): 1-23.
- KINSKY F. C. & YALDWYN J.C., 1981: The bird fauna of Niue Island, south – west Pacific, with special notes on the White-tailed Tropic bird and Golden Plover. *National Museum of New Zealand miscellaneous series*, 2: 1-49.
- KINSKY F. C. in ROBERTSON C. J. R.,(ed.) 1985: Complete Book of New Zealand Birds. *Reader's Digest, Sydney*.
- KINSKY F. C., ROBERTSON C. J. R. & MARSHALL J., 1999: The Reed Handbook of Common New Zealand Birds. *Reed, Auckland*.

Filatelie, knihy a fotografie

B. K. Kinský byl vášnivým filatelistou. Sbíral známky s motivy ptáků – skutečných i imaginárních. Říkal tomu „ornito-filatelie“. Sbíral také ptáky zobrazené na kolcích, na razítkách, na známkách předtištěných na obálkách, na korespondenčních lístcích a na pohlednicích. Postupně se jeho sbírka stala v tomto směru jednou z nejlepších na světě. Známky vystavoval na mezinárodních výstavách a získával přední ceny. Vždycky ho velice rozesmálo, když našel nějakou známku se špatně pojmenovaným ptákem, např. kde terej byl nazýván albatrosem a pod. Prohlížení obrázků na známkách byl pro něho také podnět k lepšímu poznání i studiu ptáků světa.

Postupně si pořídil obrovskou odbornou knihovnu. Protože mu muzeum nemohlo zaplatit všechny publikace, které potřeboval, kupoval si je sám ze svých prostředků. Musel s tím počítat v rodinném rozpočtu. Kromě knih a časopisů měl dobře vedenou sbírku ohromného množství separátů a fotokopí článků a studií v mnoha jazycích z celého světa.

Byl neúnavným studentem ornitologie – literaturu studoval obvykle dlouho do noci. Např. klasické dílo „*Oceanic Birds of South America*“ (R. C. Murphy 1936, *AMNH, New York*) ve dvou masivních svazcích znal tak dokonale, jako by ho napsal on sám. Díky jeho kontaktům s ornitology v Evropě a ve světě měl výborný přehled o celosvětovém ornitologickém dění.

Už v Československu získal své první ornitologické zkušenosti terénní i laboratorní. Byl členem výboru ČSO od r. 1941 (KLÚZ 1941, ČERNÝ 1942, HUDEC 1999). Měl také dobré zkušenosti s fotografováním ptáků. Toto všechno mu bylo na NZ velice prospěšné.

Od samého začátku Kinský na NZ fotografoval ptáky. Vlastnil fotoaparát *Hasselblad* na velký formát, se kterým měl už v padesátých letech vynikající výsledky. Mnoho jeho fotografií bylo publikováno v různých časopisech. Také jeho záběry krajin (na velkém formátu) z Antarktidy patřily v té době k nejlepším. V pozdějších letech používal hlavně *Asahi Pentax*. Jeho fotografie užívali často ilustrátoři knih, mezi jinými i Peter Hayman, Noel Cusa, Janet Marshall a Noel Hyde.

Prosadit se na NZ jako fotograf ptáků nebylo snadné. Právě zde žije několik opravdu vynikajících fotografů – Geoff Moon, B. Chudleigh, M. F. Soper a J. Warham.

Kinský se velice zajímal i o filmování ptáků a přírody. Už v r. 1953 natočil velmi zajímavý film ze života racka jižního (*Larus dominicanus*). V mnohém mu byl vzorem američan Roger Tory Peterson (KLÁPŠTĚ 1997a).

V r. 1963 vyšla na NZ první kniha s barevnými fotografiemi ptáků (WILLIAMS 1963). Kinský tam měl 7 fotografií těchto druhů: terej australský (*Sula serrator*), tučňák žlutooký (*Megadyptes antipodes*), albatros královský (*Diomedea epomophora*), buňník obecný (*Pelecanoides urinatrix*), buňník temný (*Puffinus griseus*), běhouš rudý (*Limosa lapponica*) a racek červenozobý (*Larus novaehollandiae*). Všechny záběry patřily ve své době k nejlepším.

B. K. Kinský byl po dobu jednoho roku profesionálním fotografem. Fotografie z této doby jsou dnes uloženy v Museum of New Zealand ve Wellingtonu.

Kroužkování ptáků na Novém Zélandě

Kroužkování ptáků se provádí na NZ od února 1950. B. K. Kinský tam kroužkoval ptáky od r. 1951. V r. 1954 začal studovat tučňáky nejmenší (*Eudyptula minor*) v kolonii na ostrově Somes nedaleko Wellingtonu. Označoval je nejprve na noze, od r. 1956 pak na zakrnělých křídlech, jak se u tučňáků nyní všeobecně provádí. Od 1. dubna 1956 byl vedoucím novozélandské kroužkovací stanice, kterému se tam říká *Convener of the Bird Banding Scheme*.

Na NZ nebyl nikdy mezi ornitology příliš velký zájem o kroužkování ptáků. Kinský dovedl pro kroužkování lidi tak nadchnout, že z 22 spolupracovníků KS vzrostl jejich počet na 55. Zatím, co se dříve kroužkovalo jenom kolem 4000 ptáků ročně, vzrostl jejich počet téměř na 16 000. Také počet zpětných hlášení se zvětšil z 362 na 4 581. Kinský měl velkou zásluhu na vzniku moderního typu křídelního kroužku pro tučňáky. Dříve se pro tučňáky užívaly kroužky, které jsou zobrazeny v HUTSON (1956) a DORST (1962). Kinský byl první člověk na světě, který v r. 1959 zařídil výrobu a zavedl používání kroužků z nerezavějící oceli.

B. K. Kinský vyzkoušel kroužky z různých materiálů. Nejmenší kroužky byly nejprve z hliníku. Později se k výrobě kroužků používala slitina BA21 („aluminium alloy“), t.j. 97,35% hliníku, 2,25% hořčíku a 0,4% manganu, nebo slitina mědi a hliníku „monel“, slitina niklu a chromu „incoloy“ (na bahňáky) a konečně nerezavějící ocel „stainless steel“ – mimořádně odolný a trvanlivý materiál, používaný od konce šedesátých let téměř pro všechny velikosti kroužků. Když nebyl Kinský s některými kroužky vyrobenými v USA spokojen, nechal je vyrobit ve Švédsku. Jenom kroužky na tučňáky se vyráběly na NZ.

Od r. 1955 se na NZ používají originální kroužkovací kleště „lambourny“, které vyrábí firma *Lambourne Birmingham Ltd*. Jsou ve dvou provedeních: jedny s pěti otvory pro menší kroužky a druhé se dvěma otvory pro velké kroužky. Navrhnul („vynalezl“) je v r. 1954 Angličan Bert Axell – jeden z nejzkušenějších kroužkovatelů. Kromě toho provedl rozsáhlou původní studii o tloušťce noh (tarsi) u mnoha tisíců ptáků na různých místech světa.

Přestože se s kroužkováním ptáků začalo v Austrálii později než na NZ (KLÁPŠTĚ 1996b), už v začátcích se tam ptáci kroužkovali ve velkém množství. V r. 1974 měl neaktivnější australský kroužkovatel Max Waterman z Adelaide už okroužkováno přes 200 000 ptáků. V počtu označených jedinců ho doháněl S. G. (Bill) Lane – důstojník australské armády a náruživý kroužkovatel, s kterým si B. K. Kinský pravidelně dopisoval. Lane měl hodně zajímavých ZH hlavně od mořských druhů a bahňáků. Na své zahradě u Sydney okroužkoval mladou kukačku koel (*Eudynamis scolopacea*), kterou za 15 měsíců sestřelil šípem vystřeleným z luku domorodec na Nové Guineji, 2950 km severně od místa kroužkování.

Dálková zpětná hlášení z NZ jsou hlavně od mořských druhů. Nejvzdálenější je od albatrosů královských – až z pobřeží Chile a pobřeží Argentiny.

Kinský měl mezi kroužkovateli mnoho dobrých přátel a všichni na tuto dobu vzpomínají jako na „Kinského éru“.

Setkání s B. K. Kinským na NZ

Dne 29. září 1968 jsem odletěl se svým bratrem Petrem do Vídně s tím, že se pokusíme emigrovat do zámoří. Když jsem se dověděl, že bude možno odletět do Austrálie, napsal jsem docentu Walteru Černému o adresu B. K. Kinského na Novém Zélandě. Jeho dopis psaný pěkným typickým stylem přišel obratem i s požadovanou adresou.

B. K. Kinského jsem tehdy znal jen z vyprávění Waltera Černého, Otakara Paříka, Zdeňka Klůze, Václava Kruise, Ládi Štancla a Mirka Pojkara. Na diapozitivech jsem Kinského viděl 20.11.1966 na schůzi Čs. ornitologické společnosti v Praze, kde je ukazoval doc. W. Černý. Na záběrech z Mezinárodního ornitologického kongresu v Oxfordu byl i ve společnosti našich ornitologů – účastníků kongresu.

Do Austrálie jsem přiletěl 26.10.1968. V okolí emigračního tábora *Bonegilla* v povodí řeky Murray bylo obrovské množství ptáků. A tak jsem mohl napsat B. K. Kinskému kromě informací o sobě i své první dojmy a svá první pozorování ptáků v Austrálii. Napsal jsem, že mezi zeměmi, které bych rád navštívil, je Nový Zéland. B. K. Kinský mi odpověděl, že při návštěvě NZ budu moci s bratrem u něho bydlet a určitě společně podnikneme nějaké „ptákování“. Mezitím jsme se usadili v Melbourne.

Na NZ do Wellingtonu jsme letěli až 26.12.1970 ze Sydney. Jak bylo domluveno, na letišti nás očekával B. K. Kinský. Stál před námi elegantní, vysoký a štíhlý, s malými bezelstnými očima, ze kterých vyzářovala pohoda a dobrota. Jeho dokonalé způsoby neubraly nic na vstřícnosti a bezprostřednosti. Dovezl nás autem k sobě domů na adresu 338 The Parade Island Bay, Wellington 2, a po 6 dnů jsme byli jeho hosty. Když jsme přijeli a na chodbě si vybalovali zavazadla, slyšel jsem jeho hlas: „Jarko, budete spát na posteli, na které spal Günther Niethammer“. Tento známý německý ornitolog a přítel B. K. Kinského během svého pobytu na NZ bydlel u Kinských. Zajímal se o evropské ptáky introdukované na NZ. Publikoval o nich zajímavé příspěvky (NIETHAMMER 1963, 1970).

Od první chvíle jsem se cítil v jeho domě dobře. Dům byl zařízen celkem jednoduše, ale velice vkusně. Na stěnách na chodbě, v jídelně a v obývacím pokoji visely velké obrazy – nádherné zarámované reprodukcce jihoaamerických ptáků od Johna Goulda. Dostali jsme k užívání jednu místnost. Jedli jsme u nich společně v jídelně.

Také paní Kinská byla velice příjemná. Překvapilo nás, jak dobře mluvila česky. Kromě češtiny a angličtiny uměla německy, francouzsky a italsky. Velice dobře vařila a hned nám předvedla, jak umí udělat české knedlíky.

Podnikali jsme autem s B. K. Kinským jednodenní výlety. Hned první den jsme navštívili výzkumný ústav a rezervaci v Mt. Bruce, 120 km severně od Wellingtonu. Kinský nás seznámil s ředitelem Collin Roderickem. Viděli jsme celou řadu nesmírně vzácných ptáků ve volné přírodě i v jakémsi polozejtí. Za zmínku stojí alespoň „Takaha“ *Notornis (Porphyrio) mantelli*, který je emblémem NZ ornitologické společnosti. Tam splnil B. K. Kinský svůj slib a vyjednal nám vyfotografování s živým kivi v ruce. Ve Wellingtonu nás seznámil s Chris Robertsonem, současným vedoucím kroužkovací stanice. Vyzvedl jsem si u něho na své jméno 150 kroužků z nerezavějící oceli a vykroužkoval je na ostrově Somes v hnízdní kolonii

racka jižního (*Larus dominicanus*). Kroužky měly inskripci „SEND DOMINION MUSEUM NEW ZEALAND“ (28 písmen). Stejně velké kroužky používané v Austrálii měly vyražený nápis: „WRITE WILDLIFE CSIRO CANBERRA AUSTRALIA“ (35 písmen).

Navštívili jsme hnízdní kolonie rybáků běločelých (*Sterna striata*) a rybáků velkozobých (*S. caspia*). Pozorovali jsme u hnízda kulíka dvoupruhého (*Charadrius bicinctus*) a jiné zajímavé ptáky.

Celý den nám sotva stačil, abychom si prohlédli Kinského muzejní pracoviště. Zvláště zajímavé byly série studijních kožek ptáků z různých ostrovních skupin v Tichomoří, ukazující jejich zeměpisnou variabilitu.

B. K. Kinský nám pomohl při plánování našich cest po NZ, abychom viděli zajímavé endemické druhy. Říkal, že rozhodně musíme vidět kolonii terejů na Cape Kidnappers (Mysu únosců). To bude zážitek, na který v životě nikdy nezapomeneme. Měl pravdu. Své zážitky jsem pak popsal a poslal do Československa v soukromém dopise. Na přání dr. J. Hanzáka byly pak upravené publikovány v časopisu Živa (KLÁPŠTĚ 1973).

Jak jsem si mohl všimnout při stolování u nich doma, stejně jako v restauracích, B. K. Kinský nebyl žádný gurmán. Určitě ne podle mých měřítek. Nikdy nepil pravou kávu, zato k jeho životnímu stylu patřilo téměř obřadné pití čaje. Měl rád čaj hodně sladký. Cukr neužíval, jen umělá sladidla – a to i když ve společnosti jiných čajomilců všichni ostatní pili svůj nápoj hořký. Byl velmi silným kuřákem cigaret, ale alkohol pil jen velmi málo při vzácných příležitostech.

U Kinských doma jsem obdivoval jeho velkou knihovnu a jeho sbírky. Každý večer nám promítal diapozitivy ptáků a záběry z jeho cest po světě. Když jsem byl nadšený záběry druhů jako faeton červenoočasný (*Phaethon rubricauda*), nody bělostný (*Gygis alba*) a buňák černokřídlý (*Pterodroma nigripennis*), doporučil mi návštěvu ostrova Norfolk. Trvalo několik let, než jsem ji uskutečnil (KLAPŠTĚ 1981a, KLÁPŠTĚ 1997).

B. K. Kinský nám často zdůrazňoval, že je velice důležité mít dobré přátele, a v cizině že to platí dvojnásobně. Proto nás velice zajímalo, jaký bude jeho nejlepší přítel – pan Arnošt Wratislav, který před emigrací žil na zámku Dírná u Soběslavi. B. K. Kinský totiž vyjednal, že se u něho zastavíme v New Plymouth a podnikneme s ním na jeho loď plavbu na moři, abychom viděli nějaké mořské ptáky. Pan Wratislav byl vychováván velice přísně svým asketickým otcem (jak ho také popisuje VOTÝPKA 1995). Proto se mu nelíbilo, jak si B. K. Kinský kazí zdraví silným kouřením a velkým užíváním umělých sladidel. Říkal, že „cukr je jed, ale umělá sladidla jsou stokrát horší“ a také že „jakákoliv závislost omezuje naši svobodu“. Se svou příjemnou a pohostinnou manželkou (původem z Maďarska) se A. Wratislav seznámil první den příjezdu na NZ. Byl to zámožný člověk, velice ctěný ve svém městě, a na nás udělal ten nejlepší dojem.

B. K. Kinský a světoví ornitologové

Kinského zkušenosti byly využity i v Austrálii. Byl vybrán do malé, šestičlenné komise, která pracovala na nových návrzích anglických jmen australských ptáků. K této záležitosti bylo přistupováno velice zodpovědně. Desítky organizací a stovky jednotlivců v Austrálii, NZ a Nové Guineji

byly kontaktovány a vyzvány ke spolupráci. Všechny návrhy byly pečlivě zváženy. Nově navržená jména, která byla akceptována komisí, byla zdůvodněna a jejich seznam publikován jako „doporučovaný“ (1978c).

B. K. Kinský znal osobně ze svých cest většinu známých ornitologů v Evropě, Americe a Austrálii. Někteří z nich měli velký vliv na jeho práci. Nejvíce ho ovlivnil známý německý ornitolog Erwin Stresemann (1889 – 1972), který měl mimořádně veliký přehled o ornitologii ve světě. Publikoval celou řadu příspěvků i z Australasijské oblasti (WESTERSKOV 1976). Byl jakýmsi idolem, zvláště pro taxonomy a muzejní ornitology. Také jeho klasická práce o přepeřování ptáků (STRESEMANN & STRESEMANN 1966) patřila k publikacím, které Kinský velmi často používal.

B. K. Kinský jako muzejní ornitolog

Už od příchodu na NZ Kinského fascinovali mořští ptáci, kterým se začal věnovat. Nejprve začal sám sbírat na mořském pobřeží mrtvé ptáky, které po bouři vyplavilo moře. Když byl ornitologem v muzeu, našel si mezi členy ornitologické společnosti řadu spolupracovníků, kteří mu se sběrem pomáhali.

Tímto způsobem získal mnoho tisíc mořských ptáků i druhů jinak ve sbírkách vzácných. Mnoho jich bylo použito pro sbírky koster a mnoho dalších pro výměnu s muzei v zámoří. Po obrovské dubnové bouři *Wahine* v r. 1968 na jižním pobřeží Severního ostrova NZ byla zaznamenána nesmírná mortalita mořských ptáků. Bylo jich nasbíráno 588, včetně 187 albatrosů. Někteří byli po ošetření a nakrmení vypuštěni živí. Na dvoře muzea bylo v té době 25 živých albatrosů královských. Tuto nesmírnou mortalitu popsal Kinský ve studii v r. 1968.

V 19. století žili na NZ známí ornitologové Walter Buller, F. W. Hutton a Julius von Haast. Jejich sbírky však byly špatně dokumentovány. Dobře dokumentoval svou sbírku ptáků z NZ rakouský sběratel Andreas Reischel. Muzeum ve Wellingtonu ji r. 1888 koupilo.

Největší a nejlépe dokumentované sbírky ptáků z NZ byly v Evropě a v USA – v muzeích ve městech New York, Londýn, Liverpool, Cambridge a Vídeň. B. K. Kinský navštívil a studoval všechny tyto a další sbírky při svých čtyřech cestách kolem světa v letech 1962 – 1963, 1966, 1968 a 1970.

Během doby, kdy byl Kinský ornitologem v muzeu, zaregistroval příjem 8076 ptáků. Pro sbírku jich bylo připraveno 5500, z toho nejméně 4000 bylo nalezeno mrtvých. Při inventuře v r. 1996 měla studijní sbírka v Museum of New Zealand 20 000 ptačích kůže včetně 50 typových specimenů (MEARNS & MEARNS 1998). Práci v muzeu popsali BARTLE a YALDWYN (2001) a BELL a ROBERTSON (2001).

Velmi důležité byly Kinského terénní práce v Antarktidě na mysu Hallett a na ostrovech Balleny. Na dvou letních expedicích zde strávil jako ornitolog celkem 7 měsíců (1963-64 a 1965-66). Souostroví Fidži navštívil r. 1963 a 1971 a později v období 1972 až 1975 strávil 6 měsíců studiem a sbíráním ptáků na ostrovech Kadavu, Taveuni, Vatulele a Vanua Levu. Na ostrově Viti Levu se soustředil na Lagunu Astrolabe a na pohoří Nausori. Tropické podnebí snášel velice dobře. Velká sbírka kůže fidžijských ptáků pak byla použita výtvarnicí Paulinou Morse ke skvělému zobrazení ptáků v publikaci o ptácích těchto ostrovů (CLUNIE 1984).

Ptáky studoval a sbíral na dalších ostrovech, zvláště důkladně na 260 km² velkém ostrově Niue mezi souostrovím Tonga a Cookovými ostrovy. Ostrovy Tichomoří od tropů po Antarktidu byly vůbec už od konce 2. světové války v popředí zájmů profesionálních i amatérských ornitologů. Vznikla řada cenných studií i knižních publikací (např. MAYR 1945, WATSON 1975, FALLA et al. 1981, WATLING 1982, CLUNIE 1984, PRATT et al. 1987, DOUGHTY et al. 1999). Tento trend stále pokračuje.

Na NZ žili současně dva světoví experti na mořské druhy – B. K. Kinský a Angličan John Warham (nar. 1919), žijící dlouhodobě na NZ. Nebyla mezi nimi žádná rivalita, naopak byli dobří přátelé se vzájemným obdivem. Navštěvovali se i se svými manželkami a Warham patří k těm, kdo o Kinském napsal hezké vzpomínky (WARHAM 2001). Warham od r. 1975 studuje v terénu téměř výhradně příslušníky řádu Procellariiformes. Napsal o nich mnoho původních studií a dvě monografie, z nichž jedna slibuje stát se klasikou (WARHAM 1990). Sestavil také jejich bibliografii s počtem 11 800 citací. Podrobně studoval také tučňáka novozélandského (*Eudyptes pachyrhynchus*) (WARHAM 1974). Je vynikajícím fotografem. Výstavy fotografií ptáků měl také v Melbourne, Sydney a v Londýně. Je jeden ze třech ornitologů, kteří v přírodě vyfotografovali velice vzácnou endemickou vluhu *Meropogon forsteri* na ostrově Sulawesi. Nedlouho před tím, než B. K. Kinský zemřel, byli spolu na večeři v londýnské restauraci.

Ornitologická společnost NZ byla založena až v r. 1939, ale rychle rozvíjela svoji činnost (FLEMING 1973). B. K. Kinský byl členem výboru a místopředsedou společnosti (1968-71), předsedou (1971-75) a předsedou faunistické komise (1970-77). Měl úžasný cit a dovedl rozeznat u mladých lidí skutečný zájem o ornitologii a vhodně ho rozvíjet.

B. K. Kinský na návštěvě v Československu

Když B. K. Kinský mohl přijet poprvé po mnoha letech do republiky (1968), setkal se s některými svými přáteli. Jedna z jeho prvních cest vedla do Pardubic k Obhlídalom, kde bylo bouřlivé setkání, kterého se účastnil i ing. Otta Kadlec a Dagmar Bašová – Mikulášková.

B. K. Kinského pak vezla Dáša Bašová svým Velorexem – tříkolovým „hadrákem“ na nádraží, aby mu neujel vlak do Prahy, protože trolejbus dlouho nejel. Kinský viděl Velorex asi poprvé v životě a všichni se moc nasmáli, když se vysoký, skoro dvoumetrový hrabě soukal do „hadráku“ a ptal se, jestli nebude muset šlapat.

Vrátila mu také jeho Podvazkový řád, který si původně nechal v úschově u ing. O. Kadlece. Když byl Kadlec v pozornosti STB, tak požádal Dagmar, aby řád opatrovala.

B. K. Kinský navštívil také Skotsko, kde byl pozván na lov. Střelil i několik bělokurů. Patřil mezi ornitology, kteří skotskou formu *Lagopus l. scoticus* (která není v zimě nikdy bílá) považují za samostatný druh.

Setkání s B. K. Kinským v Austrálii

Ve dnech 12. – 17. srpna 1974 byl v Canbře pořádán 16. mezinárodní ornitologický kongres. Canberra – hlavní město Austrálie – měla v té době 93 tisíc obyvatel. Bylo to poprvé, kdy byl mezinárodní ornitologický kongres pořádán v Austrálii, a vůbec poprvé na jižní polokouli.

Přijel jsem do kongresového střediska z účastníků úplně první. Sotva jsem se stačil ubytovat, přišel mne navštívit B. K. Kinský. Nejdříve se zeptal, jestli může kouřit. Tak vzácnému hostu jsem nechtěl říct ne, ale celý zbytek pobytu jsem nemohl úplně vyvětrat. Byl to největší kuřák cigaret, s kterým jsem se kdy setkal.

Při zahájení kongresu byli účastníci požádáni o minutu ticha za právě zemřelého indického ornitologa Sálima Aliho. Byl to téměř černý humor, protože se pak zjistilo, že Sálím Ali žije, ale na kongres nepřijel. B. K. Kinský se s ním dobře znal a těšil se na setkání s ním. Víc se o něm a jeho současnících dověděl až později z jeho vlastního životopisu (ALI 1985).

Už na začátku kongresu jsem si všiml, že má B. K. Kinský na seznamu jmen účastníků některá jména zaškrtnutá, mezi jinými i moje jméno. Říkal, že si chce s úplně každým účastníkem kongresu alespoň stručně pohovořit a seznámit se se všemi lidmi, které dosud nezná. S kým mluvil, ten byl zaškrtnut. Byl to výborný nápad, který jsem hned začal praktikovat také. Koupil jsem si notes s nápisem Autographs a nechal si každého, s kým jsem mluvil, také podepsat.

B. K. Kinský tvrdil, že je pro něho nesmírně inspirující, když se může bavit s lidmi jako Jean Dorst, Donald Farner, Ernst Mayr, Charles Sibley, Ralph Palmer, Wilhelm Meise, Finn Salomonsen, Dom Serventy, Steve Marchant a Allan Mc Evey.

Pro B. K. Kinského byl kongres obzvlášť velkou záležitostí. Byl členem mezinárodní ornitologické komise za NZ, předsedou komise pro koordinaci výzkumu mořských ptáků a předsedou symposia č.11 o mořských ptácích (*Seabirds – distribution, speciation and ecological diversification at sea*). Některé příspěvky z kongresu byly později publikovány celé (FRITH & CALABY 1976), jiné jako abstrakty (*Emu 74, Suppl.: 275-336, 1975*).

Setkání B. K. Kinského s dr. H. E. McClurem

H. Elliott McClure, lékař a ornitolog z Kalifornie, měl v té době pověst nejzkušenějšího kroužkovatele ptáků. Je známý svým výrokem: „Chytání a kroužkování ptáků – to je život. Všechno ostatní je jenom čekání na chytání a kroužkování ptáků.“ B. K. Kinský velice toužil poznat tohoto zajímavého člověka. Během kongresu k tomu byla příležitost. Byl jsem u toho, když se seznámili. McClure osobně kroužkoval 520 druhů ptáků v mnoha zemích světa. Kroužkoval i některé nesmírně vzácné druhy. Byl a dodnes je jediným kroužkovatelem na světě, který chytil, kroužkoval a fotografoval živého slavíka rezavohlavého (*Luscinia ruficeps*). Řídil největší kroužkovací projekt, jaký kdy byl uskutečněn. Díky obrovskému organizačnímu talentu a naprosto mimořádné schopnosti jednat s lidmi se mu to skvěle dařilo. Během hlavní doby kroužkování v letech 1963 – 1971 pro *MAPS (The Migratory Animal Pathological Survey)* bylo v 10 zemích východní a jižní Asie okroužkováno na 1 250 000 ptáků v 1 214 druzích. Z nich bylo na 50 000 retrapů a na 7 000 zpětných hlášení. V mnoha zemích vychoval hodně kroužkovatelů. Naučil je také sbírat ektoparazity u ptáků a z uhynulých ptáků připravovat studijní kožky. Některé z kroužkovatelů naučil odebrat krevní vzorky u živých a čerstvě mrtvých ptáků.

Při vybírání ptáků chycených v nárazových sítích doporučoval používat vždy tužku nebo propisku pro snadnější uvolnění zvláště prstů, drápků, nebo při chycení za jazyk. Doporučoval, aby si kroužkovatelé mezi sebou často dopisovali a předávali si zkušenosti v tom smyslu, aby si byli všichni navzájem učiteli i žáky. B. K. Kinský byl tím vším velice nadšený. Všichni účastníci kongresu dostali od McClura podepsanou 477 stránkovou knihu o výsledcích kroužkování ptáků v Asii (McCLURE 1974). Na kongresu vystoupil s velice zajímavým příspěvkem o tahu ptáků (McCLURE 1975). Později napsal učebnici kroužkování ptáků (McCLURE 1984).

Odchod do důchodu a přestěhování do Evropy

Podle novozélandských zákonů musel B. K. Kinský ve věku 65 let (3. března 1976) povinně odejít do důchodu. Pracoval potom v muzeu ještě nějaký čas bezplatně. Paní Kinská toužila odcestovat do Evropy, aby byla ve společnosti svých dcer (Alix v Anglii a Pavly v Německu) a vnoučat. B. K. Kinský byl velice zvyklý na NZ, měl zde mnoho dobrých přátel a stěhovat se nechtěl. Žena nakonec svého manžela přesvědčila a v srpnu 1980 opustili NZ nadobro.

Bydleli v Strawberry Hill v Twickenham, severozápadně od centra Londýna, kde je mnoho krásných velkých parků a v blízkosti protéká řeka Temže. Do středu Londýna jezdili metrem. Odtud mohli cestovat až třikrát do roka do Švýcarska a Německa navštívit příbuzné a přátele.

B. K. Kinský tady psal 10 – 12 dopisů týdně. Dopisoval si také s F. Hejlem Mračovským (1909 – 1989) hlavně o novinkách ve sbírání známek, mincí a bankovek. Seznámili se kdysi na ornitologické schůzi v Praze (CHYTILOV 1990, SITKO 1992). Kromě ornitologie je sblížily stejně silné sběratelské zájmy. B. K. Kinský dál studoval literaturu o ptactvu a ještě víc sbíral známky s ptačími motivy, ale ornitologického dění se v Londýně nezúčastňoval. Stále ho zajímala ornitologie na NZ, dopisoval si s tamními ornitology a mnoho přátel z NZ ho v Anglii navštívilo.

Paní Kamila Kinská zemřela v r. 1988, o B. K. Kinského se pak starala jeho dcera Alix, zvláště když se po r. 1998 jeho zdravotní stav stále zhoršoval. Později byl převezen do soukromého sanatoria v Německu, kde 14. prosince 1999 zemřel.

Poděkování

Pan Josef Kinský, dnešní majitel zámku v Kostelci nad Orlicí, mě pozval se ženou k sobě na návštěvu, abychom pohovořili o jeho bratru Bedřichu Karlovi. Mnoho dalších pomohlo při přípravě tohoto příspěvku: Jana Barešová, J. A. (Sandy) Bartle, Dagmar Bašová – Mikulášková, Jaroslav Cepák, Karel Hudec, Jenni Chrisstoffels, Gustav Knotek, Josef Potštejnský, Libuše Rauscherová, Helena Sutorová a Jaroslav Škopek.

L. Rauscherová odpovídala ochotně na mnoho mých otázek a poslala kopie 24 dopisů B. K. Kinského dr. F. Obhlídalovi z let 1942 – 1948. H. Sutorová poslala kopie 9 dopisů a 4 pohlednic psané B. K. Kinským, které obdržel F. Hejl Mračovský a věnoval archiv u zool. oddělení Moravského muzea na zámku v Budišově u Třebíče. J. Cepák zapůjčil dvě a D. Bašová – Mikulášková jednu fotografii. Moje žena rukopis přepsala.

Všem jmenovaným patří můj vřelý dík.

Souhrn

V článku je popsán život významného českého ornitologa hraběte B. K. Kinského (1911 – 1999). S ornitologií začínal na rodinném sídle – zámku v Kostelci nad Orlicí. V té době se věnoval především oologii, výzkumu potravy ptáků, fotografování a faunistice hlavně v Kostelci nad Orlicí a na rybnících v okolí Bohdanče. Po emigraci v roce 1948 žil na Novém Zélandu, kde pracoval v Dominion Muzeu ve Wellingtonu. Specializoval se především na mořské ptáky, v čemž se stal uznávanou světovou kapacitou. Součástí článku je úplná bibliografie.

Summary

The paper describes the life of a prominent Czech ornithologist Count Frederic Charles Kinsky (1911 – 1999). He started studying ornithology already in his family home – chateau in Kostelec nad Orlicí. At that time, he was interested especially in special study of bird food and crop contents, photography and faunistics, mostly in the vicinity of Kostelec nad Orlicí and Bohdaneč Ponds. After the emigration in 1948 he lived in New Zealand and worked in Dominion Museum in Wellington. He specialized in sea birds in particular and became a world well-known authority in that field. The article comprises his complete bibliography.

Literatura

- ALI S., 1985: The Fall of a Sparrow. *OUP, Bombay*.
- BARTLE J. A. & YALDWYN J. C., 2001: Friedrich – Carl Kinsky (1911 – 1999) – his life and contributions to bird study in New Zealand. *Notornis*, 48(2): 113-126.
- BEKLOVÁ M., PIKULA J. sen., SITKO J., PIKULA J. jun., 1995, 1998, 2000, 2001: Oologicko – biologická charakteristika ptáků hnízdicích v České republice na základě hodnocení oologických sbírek. Část I – IV. *Zprávy MOS*, 53: 6-42, 56: 17-54, 58: 17-44, 59: 9-42.
- BELL B. D. & ROBERTSON C. J., 2001: Obituary – Fred Kinsky. *Notornis*, 48(2): 127.
- BOHDALOVÁ J., KOPECKÁ S. & ŠŤASTNÝ A., 1990: Hádej kam půjdem na večeri? *Kredit, Praha*.
- CLUNIE F., 1984: Birds of the Fiji Bush. *Fiji Museum, Suva*.
- ČERNÝ M., 2002: Zdeněk Klůz na Ptačím ostrově v roce 1944. *Panurus*, 12: 99-112.
- ČERNÝ W., 1942: Valná hromada České ornithologické společnosti. *Sylvia*, 7(1): 15-16.
- DORST J., 1962: The Migration of Birds. *Heinemann, London*.
- del HOYO J., ELLIOTT A. & SARGATAL J., 1992: Handbook of the Birds of the World. Vol.1. *Lynx Edicions, Barcelona*.
- DOUGHTY C., DAY N. & PLANT A., 1999: Birds of the Solomons, Vanuatu & New Caledonia. *Christopher Helm, London*.
- FALLA R.A., SIBSON R. B. & TURBOTT E. G., 1981: The New Guide to the Birds of New Zealand and Outlying Islands. *Collins, Auckland & London*.
- FIDLER V. & JUZA J., 1994: Město Kostelec nad Orlicí v historických datech. *Městský úřad Kostelec nad Orlicí*.
- FLEMING C. A., 1973: Organization and administration of ornithology in New Zealand. *Emu*, 73 (Suppl.): 210-212.

- FRITH H. J. & CALABY J. H., (eds.) 1976: Proceedings of the 16th International Ornithological Congress. Canberra, Australia 12 – 17 August 1974: *Australian Academy of Science, Canberra*.
- HARRISON P., 1983: Seabirds – an identification guide. *Croom Helm & Reed*.
- HARRISON P., 1987: Seabirds of the world: a photographic guide. *Christopher Helm, London*.
- HEJL MRAČOVSKÝ F., 1972: Ornitolog Bedřich Karel Kinský šedesátiletý. *Časopis Národního muzea, přír.*, 141: 119-120.
- HUDEC K., 1999: Ornitologové České republiky. *MK Přerov, AČMM & MOS, Přerov*.
- HUTSON H. P. W., (ed.) 1956: The ornithologist's guide especially for overseas. *BOU, London*.
- CHYTIL J., 1990: Za Františkem Hejlem... *Sylvia*, 27: 119-121.
- JIRSÍK J., 1941: Tajemství ptačího stěhování. *Novina, Praha*.
- JUZA J., 2002: Město Kostelec nad Orlicí v historických datech. 2. díl (1939 – 1990). *Městský úřad Kostelec nad Orlicí*.
- KLÁPŠTĚ J., 1973: Terej bílý (*Sula bassana*) v jižních mořích. *Živa*, 4/73: 155.
- KLÁPŠTĚ J., 1978: Buňák tenkozobý a tučňák nejmenší na Filipově ostrově. *Živa*, 3/78: 111.
- KLAPSTE J., 1981a: Notes on the Black – winged Petrel *Pterodroma nigripennis*. *Aust. Bird Watcher*, 9: 35-40.
- KLAPSTE J., 1981b: Some field characteristics of the Grey – backed Storm – Petrel *Garrodia nereis*. *Aust. Bird Watcher*, 9: 88-92.
- KLÁPŠTĚ J., 1996a: Opeření obyvatel oceánů. *Živa*, 1/96: 36-37.
- KLÁPŠTĚ J., 1996b: Ptáci a ornitologie v Austrálii. *Zprávy ČSO*, 43: 17-20.
- KLÁPŠTĚ J., 1997a: Ze života R. T. Petersona (1908 – 1996). *Sylvia*, 33(1): 105-109.
- KLÁPŠTĚ J., 1997b: K ptačím obyvatelům ostrova Norfolk. *Živa*, 4/97: 182-183.
- KLŮZ Z., 1941: Valná hromada České ornithologické společnosti. *Sylvia*, 6: 31-32.
- KUX Z., 1947/48: O hnízdění chřástala malého *Porzana parva* (Scop.) na jižní Moravě. *Sylvia*, 9 – 10: 42-45.
- MARCHANT S., 1977: A seawatch on the southern coast of NSW. *Emu*, 77: 9-18.
- MARCHANT S. & HIGGINS P. J., 1990: Handbook of Australian, New Zealand & Antarctic Birds. Vol.1. *OUP, Melbourne*.
- MAYR E., 1945: Birds of the Southwest Pacific. *Macmillan, New York*. (Reprinted 1978 by *Charles Tuttle, Tokyo, Japan*.)
- McCLURE H. E., 1974: Migration and survival of the birds of Asia. *SEATO Medical Lab. Bangkok, Thailand*.
- McCLURE H. E., 1975: Bird migration in eastern Asia and its relation to that of Australia. (Abstract). *Emu*, 74 (Suppl.): 315.
- McCLURE H. E., 1984: Bird Banding. *Boxwood Press, Pacific Grove, California*.
- MEARNS B. & MEARNS R., 1998: The Bird Collectors. *Academic Press, San Diego & London*.

- NIETHAMMER G., 1963: Taxonomie europaischer in Neuseeland eige-
buerter Vogel. *J. Ornithol.*, 112 (2): 202-226.
- NIETHAMMER G., 1970: Clutch size of introduced European Passeriformes
in New Zealand. *Notornis*, 17(3): 214-222.
- OBHLÍDAL F., 1946: Vzácnější ptáci na Pardubicku v roce 1946. *Sylvia*, 8:
76-78.
- OBHLÍDAL F., 1991: Historie ornitologických výzkumů ve východních
Čechách. *Panurus*, 3: 5-26.
- PRATT H. D., BRUNER P. L. & BERRETT D. G., 1987: A Field Guide to the
Birds of Hawaii and the Tropical Pacific. *Princeton Univ. Press, Prince-
ton*.
- SITKO J., 1992: Vzpomínka na Františka Hejla (1909 – 1989). *Zprávy ČSO*,
35: 49-50.
- STRESEMANN E. & STRESEMANN V., 1966: Die Mauser der Vogel.
J. Ornithol., 107 (Sonderheft): 1-448.
- ŠTANCL F., 1981: Dvacetom let kroužkování ptáků v číslech. *Sborník
VČP ČSO*, 13: 28-55.
- ŠTANCL L., 1994: Co mi dalo pro život kroužkování ptáků. *Zpravodaj VČP
ČSO*, 13: 11-16.
- VOTÝPKA V., 1995: Příběhy české šlechty. *Mladá fronta, Praha*.
- WARHAM J., 1974: The Fiordland Crested Penguin *Eudyptes pachyrhyn-
chus*. *Ibis*, 116: 1-27.
- WARHAM J., 1990: The Petrels – their ecology and breeding systems.
Academic Press, London.
- WARHAM J., 2001: Obituary – Fred Kinsky. *Notornis*, 48(2): 127-128.
- WATLING D., 1982: Birds of Fiji, Tonga and Samoa. *Milwood Press, Wel-
lington*.
- WATSON G. E., 1975: Birds of the Antarctic and Sub – Antarctic. *American
Geophysical Union, Washington*.
- WELTY J. C., 1975: The Life of Birds. Second edition. *Saunders, Philadel-
phia*.
- WESTERSKOV K. E., 1976: Professor Erwin Stresemann and his contribu-
tion to Australasian ornithology. *Notornis*, 23: 138-167.
- WILLIAMS G. R., 1963: Birds of New Zealand. *Reed, Wellington*.